

Образотворче мистецтво Італії

«Епоха титанів»

Урок № 3

У виникненні феномену Відродження важливу роль відіграв особливий характер міст Італії – Флоренції, Сієни, Мілана, Генуї, Пізи, Венеції й Рима.

Мистецтво італійського Відродження прийнято ділити на п'ять періодів:

1250–1330 рр. — дученто (Проторенесанс);

1330–1400 рр. — треченто (Проторенесанс);

1400–1500 рр. — кватроченто (Раннє Відродження);

1500–1525 рр. — чинквеченто (Високе Відродження);

до кінця XVI століття — Пізнє Відродження.

Проторенесанс становлять два періоди – дученто і треченто.

В архітектурі принципи Середньовіччя сполучаються з новими віяннями.

У XIII ст. в Італію проникає готична архітектура, однак для готичних соборів Італії не характерне містичне піднесення, їх вирізняє величний спокій, характерний для романського зодчества.

Провідною архітектурною будівлею стає світська будівля – палаццо.

Палаццо Веккьо

Палаццо дель Подеста

Джотто ді Бондоне – один із провідних художників Проторенесансу

Джотто перший почав писати персонажів своїх робіт із натури, замінив мозаїку на фреску. Здійснив перехід від площинного зображення до планового.

Замість умовного золотого тла ввів у живопис пейзаж або реальні предмети, що стало трактувати євангельські сюжети як події людського життя.

«Поцілунок Іуди»

Джотто увів замість
умовних, сакральних жестів
передання реальних,
сильних емоцій.

Поцілунок Іуди (фрагмент)

Джотто. Оплакування

Подивіться на ангелів, вони не виглядають більше як байдужі глядачі, а наділені людськими емоціями.

Раннє Відродження (кватроченто)

У XV ст. життя Італії визначили такі регіональні центри, як Флоренція й Венеція.

Провідним у культурі стало світське начало.

Провідне місце в гуманізмі XV ст. посів неоплатонізм. Усіх гуманістів цього століття поєднує подання людини як найдосконалішого витвору природи.

**Кватроченто відкрило пряму перспективу.
Першим її використав
Ф. Брунеллескі у двох красвидах Флоренції.**

Близько 1427–1428 рр. Мазаччо створив у фресці «Трійця» перспективну побудову. Докладну теоретичну розробку перспективи дав Альберті в «Трактаті про живопис».

Сутність архітектури XV ст. визначається її служінням людині.

Архітектурним утіленням сутності епохи Відродження стала робота архітектора, математика й інженера Брунеллескі (баня собору Санта-Марія дель Фьоре величезна, діаметр 42 м, складається з двох оболонок).

Популярною стає антична ідея співвідношення форми будинку з пропорціями людського тіла.

Брунеллескі виявив себе як реформатор, створюючи портик Виховного будинку у Флоренції.

**Скульптура остаточно
відділяється від стіни й ніші
собору.**

**Донателло. Давид
(відродження хіазму)**

**Донателло ставить перший у мистецтві Нового часу
бронзовий пам'ятник Гаттамелаті.**

Мистецтво Високого Відродження (чинквеченто)

Центральні імена – Леонардо да Вінчі,
Мікеланджело, Рафаель.

Леонардо да Вінчі народився в 1452 р.,
прекрасно музикував, грав на лірі,
співав, був геніальним живописцем,
крім того – інженером
і натуралістом.

У картині «Мадонна в гроті»
Леонардо втілює відкриту ним
повітряну перспективу.

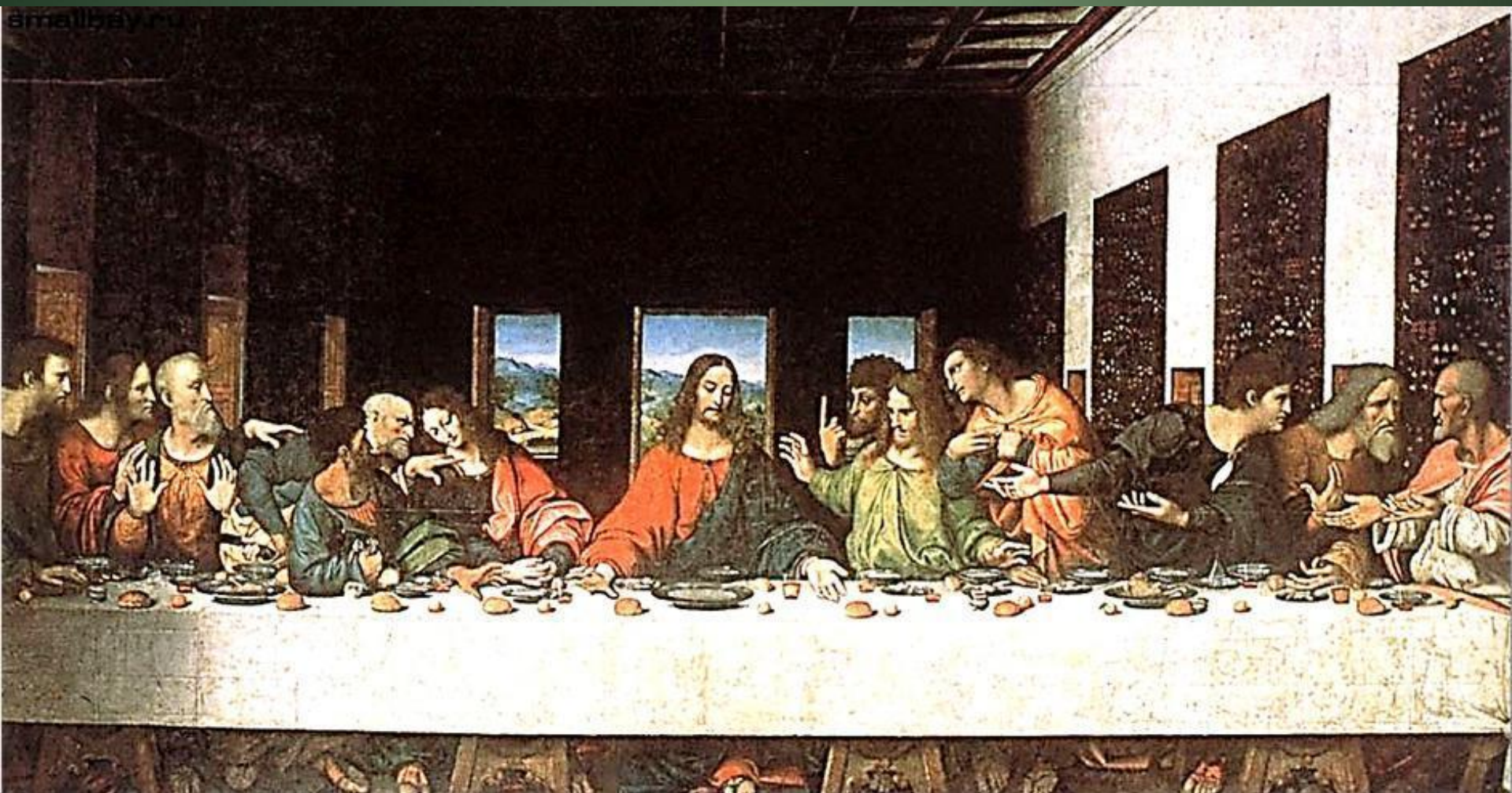
**Леонардо вносить
зміни в портретний
живопис.**

**«Малюй його так, щоб тебе
не бачили», – казав він.**

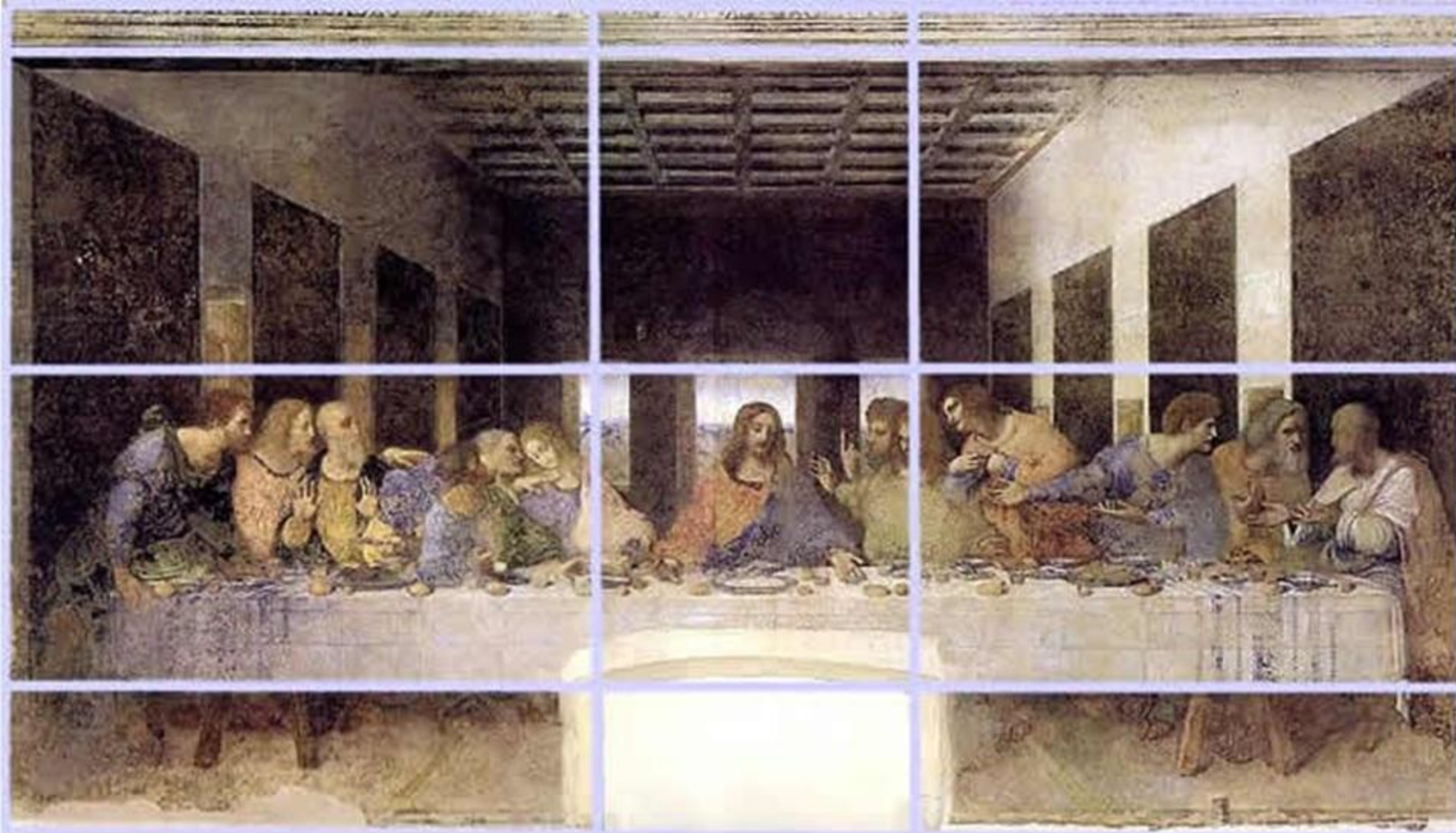
**Тобто уникаючи навмисного
позування в портреті.**

**Леонардо да Вінчі.
Дама з горностаєм**

**«Картини або написані фігури повинні бути зроблені так, щоб глядачі могли з легкістю розпізнавати стан їхньої душі за їхніми позами»,
— стверджував Леонардо.**

У «Темній вечері» Леонардо відкрив для мистецтва нову царинцу – психологічного конфлікту.

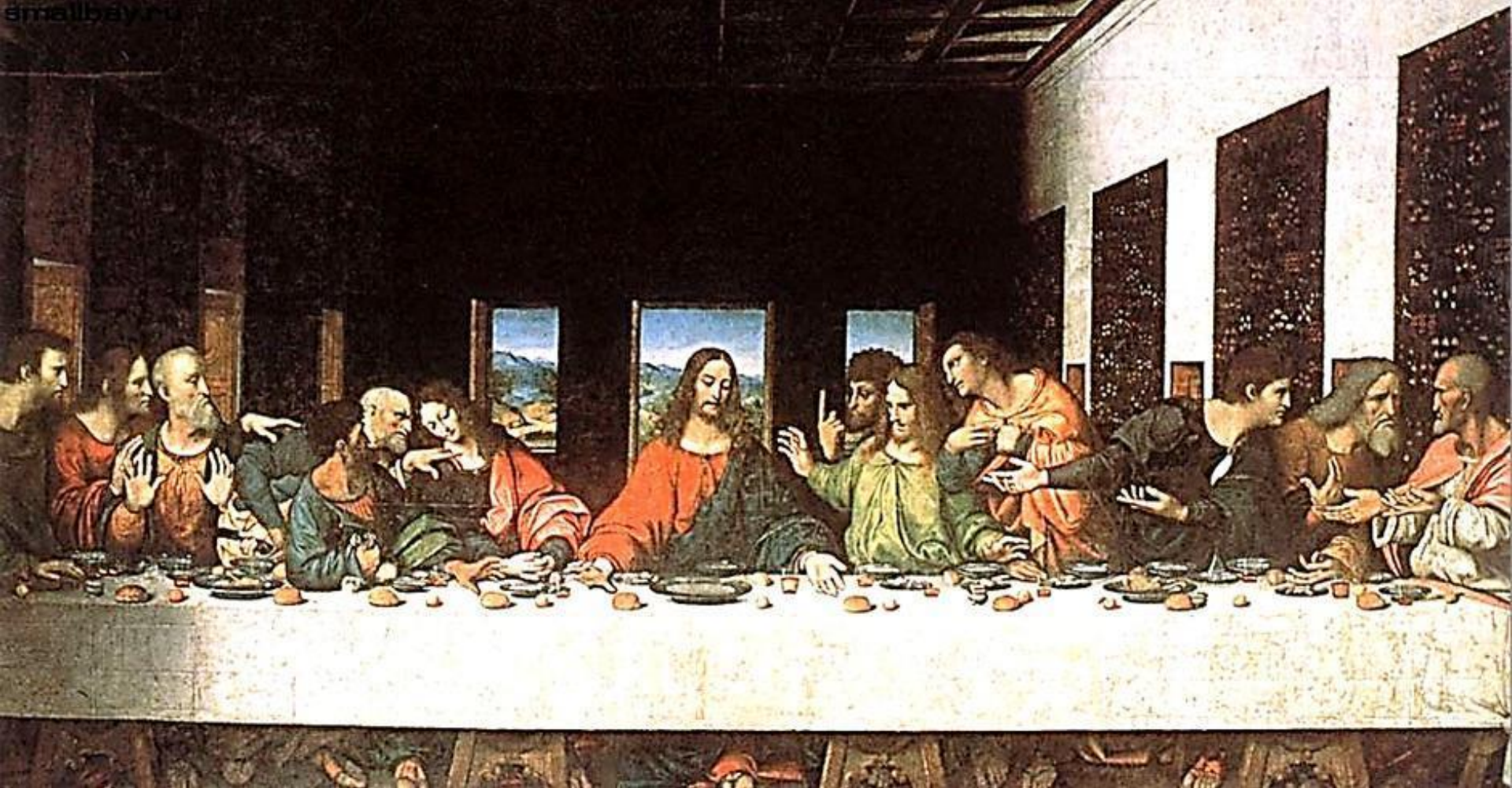
Композиція побудована на математичному розрахунку.

Фігура Христа займає центральне положення, підкреслене тим, що точка сходження перспективи збігається з його головою.

Щоб акцентувати цю фігуру, Леонардо помістив її на тлі найбільшого прорізу задньої стіни, відокремивши від фігур апостолів.

Христос щойно вимовив: «Один із вас зрадить мене», – і його слова глибоко вразили апостолів. Їхні жести й міміка виражають складну гаму переживань – від обурення й сумного подиву до жаху бути запідозреним і страху викриття.

Усупереч давній традиції Іуда не поміщений окремо від інших, а перебуває серед них. Щоб виділити його, Леонардо вдався до свого улюбленого прийому – контрастного протиставлення, помістивши Іуду в групі по праву руку від Христа разом із лагідним Іоаном і запальним Петром.

Хижий профіль зрадника поруч із прекрасним лицем Іоана, його переляк, викликаний словами Христа й гнівним жестом Петра, що схопився за ніж, нарешті, тінь, що впала на звернене до Христа обличчя Іуди, дозволяють глядачеві легко й безпомилково впізнати його.

Портрет Мони Лізи став результатом гігантського якісного зрушення. Уперше портретний образ за своєю значущістю став на один рівень із найяскравішими образами інших живописних жанрів.

**«Леонардо зумів додати своєму творінню тієї міри узагальнення, що дозволяє розглядати його як образ ренесансної людини в цілому»
(Ротенберг).**

Рафаель Санті
(1483–1520) народився
в місті Урбіно, у родині
придворного живописця
й поета.

У 1500 р. в майстерні
Перуджино написав
вівтарний образ
«Заручини Марії».

Сцена заручин подана на тлі
круглого храму, колорит підкреслює
врочистість того, що відбувається.

У 1504 р. Рафаель переїжджає у Флоренцію.
Головна тема живопису флорентійського періоду – Мадонна з дитиною, якій присвячено не менш ніж 10 робіт.

**Рафаель.
Мадонна із щиглям
(близько 1506–1507)**

**Флорентійські мадонни
Рафаеля – це надзвичайно
витончені, миловидні,
зворушливі й чарівні юні матері.**

**Варіюючи в них той самий мотив,
зображуючи на тлі ідилічного
пейзажу юну матір і маленьких
дітей, які граються біля її ніг —
Христа й Іоана Хрестителя, він
поєднує фігури стійким,
гармонійно врівноваженим
ритмом композиційної піраміди,
яку полюбили майстри
Відродження.**

Мадонни, створені у Римі, тобто в період повної художньої зрілості, набувають інших рис.

Це вже володарки, богині добра й краси, владні своєю жіночністю облагороджувати світ, пом'якшувати людські серця.

Вони обіцяють світові ту одухотворену гармонію, яку собою виражають.

Нове, складне трактування образу Мадонни знайшло найбільш повне втілення у вівтарі «Сикстинська Мадонна» (близько 1513 р., Картинна галерея, Дрезден).

«Афінська школа» – великий твір Рафаеля. Фреска прославляє міць розуму, який об'єднує увесь світ.

**У її центрі – фігури
натхненного Аристотеля
й величного старця Платона
з портретними рисами
Леонардо да Вінчі.**

**Платон представляє
відсторонену філософію,
а Аристотель, немов обводячи
рукою навколишній світ,
представляє природну
філософію.
Про це свідчать указівні
жести: Платона — на небо,
Аристотеля — на землю.**

**Кожна група фігур — зразок величної гармонії
й витонченого узгодженого руху.**

Пізнє Відродження

Домінує Венеційська школа живопису. Відбувся перехід до станкового живопису.

Представники – Веронезе, Тінторетто, Тиціан.

Тиціан. Марія Магдалина, що кається

Тиціан. Венера Урбінська

Тінторетто. Даная